

Program Miasto Zmian

Raport końcowy

Okres realizacji projektu

Kwiecień – Czerwiec 2011

Miejsce realizacji projektu

Warsztat – siedziba Zespołu ds. starań Warszawy o tytuł ESK 2016

Plac Konstytucji

Obszary działań lokalnych wyznaczone przez uczestników:

- Park Picassa, Białołęka
- Żoliborz
- Podwórko przy Stalowej 14
- 11 listopada 22
- Park Skaryszewski
- Podwórko między ulicami Opoczyńską i Kielecką
- Kopa Cwila, Ursynów
- Sadek Natolin

Etapy projektu

- Rekrutacja uczestników
- Przeprowadzenie szkolenia z zakresu pracy projektowej i animacyjnej
- Wyłonienie 10 grup
- Przydzielenie każdej z grup animatora mentora oraz animatora praktykanta
- Ustalenie obszaru działań każdej grupy
- Konsultacja pomysłów z członkami Tłoczni oraz ekspertami festiwalu Warszawa w Budowie
- Prezentacja projektów lokalnych wraz z budżetem oraz harmonogramem
- Realizacja projektów
- Ewaluacja

Opisy zrealizowanych projektów

Park Picassa, Białołęka (facebook.com/kulturalni.fajterzy)

Działania w Parku Picassa zostały podzielone na 2 części: happening połączony z malowaniem ławek oraz inaugurację nowych funkcji parkowej przestrzeni. Działania aktywnie wsparty Urząd Dzielnicy Białołęka, Forum Rozwoju Warszawy oraz firma EuroPol Gaz. Akcją w terenie poprzedził konkurs na symbol parku – portret Picassa wykonany techniką dowolną. Z otrzymanych projektów wybrany został najciekawszy. Ustawiony w dobrze widocznym miejscu, na jednej ze sztalug, tworzy wraz z pozostałymi dwoma obrazami nowy, charakterystyczny element parku. Dzięki temu, że działania wolontariuszy zaangażowały nie tylko mieszkańców, ale także urzędników, dotychczas zaniedbana przestrzeń ma szansę stać się na stałe atrakcyjna. Dzięki zainstalowaniu sztalug, możliwe będzie w przyszłości organizowanie regularnych wystaw.

Żoliborz

Projekt miał na celu rozbudzenie fascynacji Żoliborzem. Przede wszystkim skupiono się na wykorzystaniu miejsc już istniejących, które zdaniem grupy są nie w pełni wykorzystane, za mało eksponowane. Wolontariuszom najbardziej spodobała się idea tworzenia szlaków po Żoliborzu. Stworzone przez nich szlaki promują nie tylko konkretne miejsca, ale również Żoliborz jako całość. Oprócz tego zorganizowano piknik dla Żoliborzan w parku na Kępie Potockiej.

Podwórko przy Stalowej 14 (facebook.com/Stalowa14)

Celem przedsięwzięcia było odnowienie podwórka znajdującego się w budynku przy ulicy Stalowej 14. Działania miały na celu zaangażowanie mieszkańców w życie swojego podwórka i zbudowanie więzi z miejscem zamieszkania. W projekt zaangażowało się około 30 licealistów – znajomych wolontariuszy WARSZAWA ESK 2016. Udało im się pozyskać meble oraz rośliny od sponsorów. Przemiana podwórka oraz piknik ją wieńczący spotkały się z ciepłym przyjęciem mieszkańców i deklaracją chęci do dalszego działania.

11 Listopada 22

Celem projektu było promowanie młodych artystów - zorganizowanie pokazu mody oraz wystawy fotografii modowej. Dzięki pokazowi mieli oni szansę pokazać swoje prace szerszej publiczności i zdobyć nowe kontakty. Adresatem wydarzenia byli przede wszystkim młodzi ludzie ciekawi prac swoich rówieśników, ale także wszyscy mieszkańcy Warszawy zainteresowani modą i fotografią modową. Cała obsługa pokazu – wizażyści, fryzjerzy itd. pracowali non-profit. Mimo, że projekt nie nawiązywał bezpośrednio do miejsca, w którym był organizowany był szansą aby pokazać młodym ludziom, że na Pradze są instytucje otwarte na ich działania.

Park Skaryszewski

„Saska Kępa w pigułce. Szlak kulturowy” to prosta i dostępna dla każdego gra terenowa organizowana na terenie Parku Skaryszewskiego. Mogli w niej wziąć udział wszyscy chętni, bez wcześniejszych zapisów. Gra skierowana była przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Swoją tematyką nawiązywała do wielonarodowego charakteru nazw ulic na Saskiej Kępie.

Podwórko między ulicami Opoczyńską i Kielecką

Celem projektu była integracja mieszkańców i zachęcenie do zainteresowania się losem otaczającej ich przestrzeni - podwórka. Oprócz jego uatrakcyjnienia/odnowienia, stworzona została przestrzeń dla najmłodszych. W porozumieniu z mieszkańcami i w odpowiedzi na ich potrzeby, zainstalowane zostały m.in. ławki, huśtawka. Projekt spotkał się z zainteresowaniem mieszkańców, którzy zdecydowali się wziąć udział w odnawianiu podwórka oraz kontynuować zmiany rozpoczęte przez wolontariuszy WARSZAWA ESK 2016.

Kopa Cwila

Celem projektu była integracja mieszkańców okolic Kopy Cwila (Ursynów) oraz wzmocnienie ich związku z miejscem w którym mieszkają. Działania przeprowadzone przez grupę miały przede wszystkim zachęcić mieszkańców do korzystania z terenów rekreacyjnych, znajdujących się w ich najbliższej okolicy. Z obserwacji grupy wynikało, że największym problemem tych terenów jest brak zainteresowania oraz nieumiejętność ich wykorzystania. Są one zwykle trasami między jedną a drugą częścią osiedla, a także miejscem do wyprowadzania psów. Zmienić to miał piknik, uwzględniający jednocześnie rodzaje aktywności (rozrywkowo-relaksacyjny i rozrywkowo-edukacyjny) oraz docelowe grupy wiekowe (część pierwsza dla rodzin z dziećmi, druga dla młodzieży i dorosłych). Z powodu warunków atmosferycznych udało się zrealizować jedynie pierwszą część pikniku.

Sadek Natolin

Celem projektu było pokazanie mieszkańcom, że małymi środkami można zmieniać otaczającą przestrzeń – ożywić niezagospodarowany dotąd teren. Pierwszym etapem było przeprowadzenie rozmów z mieszkańcami na temat ich oczekiwań wobec tego miejsca. Następnie zorganizowano piknik, w ramach którego bawili się głównie młodzi mieszkańcy. Zorganizowano także boisko do badmintonu. Planowane kino plenerowe nie odbyło się z powodu złych warunków atmosferycznych.

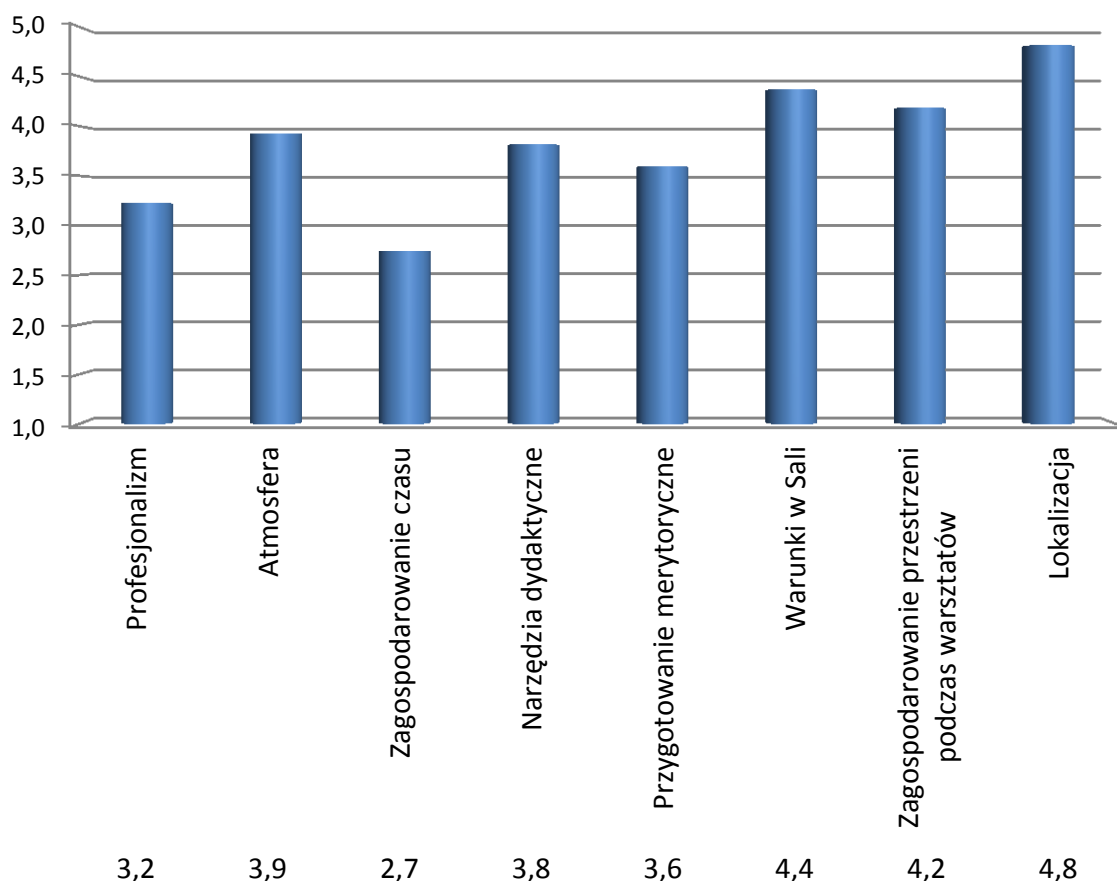
Nie udało się zrealizować dwóch projektów – pikniku na pl. Narutowicza oraz konkursu na ławkę z recyklingu. W obu grupach problemem było niewystarczające zaangażowanie wolontariuszy, które uniemożliwiło dalsze prace nad pomysłami.

Oprócz działań lokalnych wolontariusze zrealizowali wraz z Tłoczną cykl wydarzeń na placu Konstytucji: Plac Konstytucji Gra, Plac Konstytucji nie śpi oraz brali częściowo udział w cotygodniowym animowaniu WARSZTATU i przestrzeni przed nim. W załączniku znajdują się opisy tych wydarzeń.

Ewaluacja

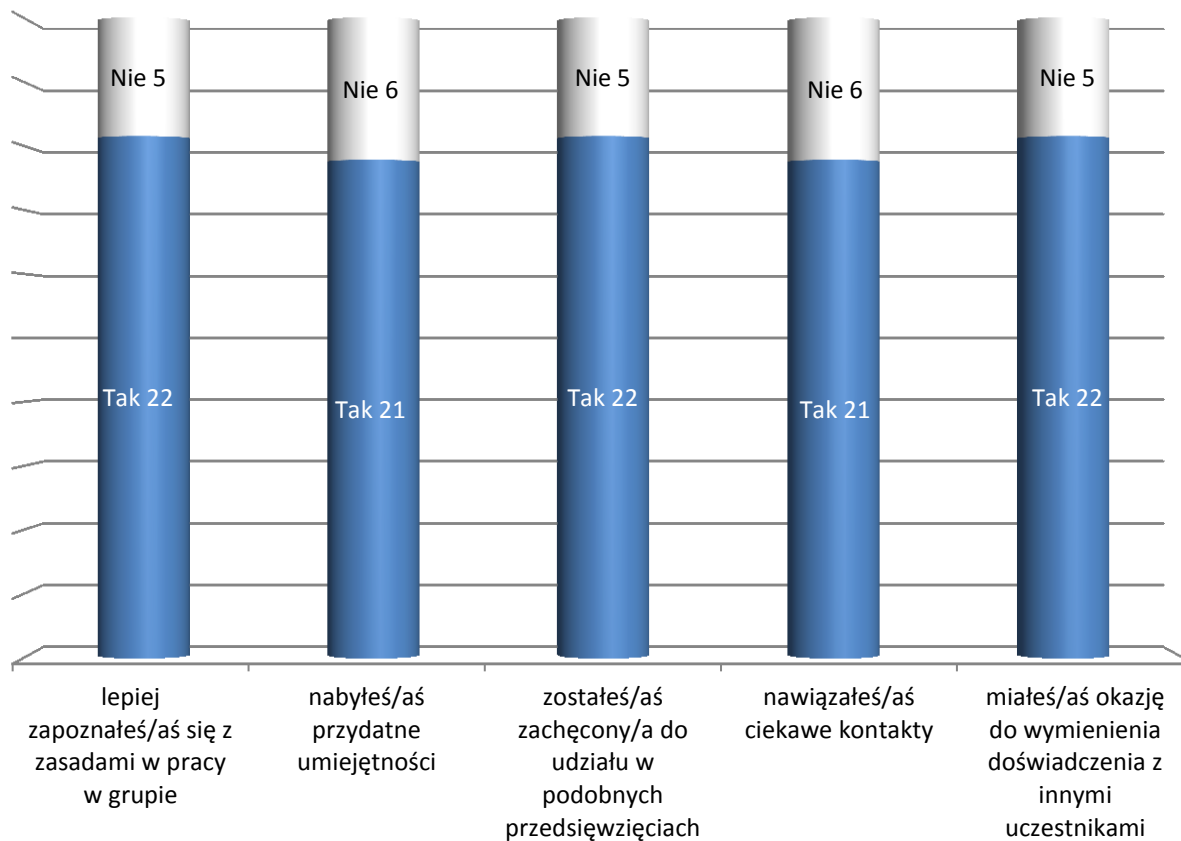
W ankiecie ewaluacyjnej wzięło udział 28 z 50 uczestników programu, w tym 27 kobiet i 1 mężczyzna. Średnia wieku badanych wynosi 17 lat. Ankietę stanowiło 13 pytań jednokrotnego wyboru, w tym 8 badających oceny w skali 1-5 (1 stanowi oceną najniższą, 5 najwyższą) oraz 5 pytań z 2 możliwościami odpowiedzi - TAK lub NIE. Oprócz tego zamieszczono 16 pytań otwartych.

Pytania zamknięte

Pierwsze 8 pytań można podzielić na 2 kategorie: dotyczące czynnika ludzkiego (1-5) oraz warunków panujących w trakcie realizacji programu (6-8). W pierwszej kategorii najwyższą oceniono atmosferę oraz narzędzia dydaktyczne, następnie przygotowanie merytoryczne oraz profesjonalizm, najniższą ocenę otrzymało zagospodarowanie czasu uczestników.

Jeśli chodzi o warunki realizacji programu, wszystkie zostały ocenione powyżej 4 punktów w pięciostopniowej skali.

Kolejne pytania zamknięte dotyczyły konkretnych umiejętności i korzyści wynikających z programu wolontariatu. Każde pytanie rozpoczynało się od słów „Czy Twoim zdaniem...”.

We wszystkich kategoriach liczba osób, które odpowiedziały w sposób twierdzący nie była niższa niż 21. Największą liczbę odpowiedzi twierdzących (22) udzielono w kategoriach „lepsze zapoznanie z zasadami pracy w grupie”, „zachęcenie do udziału w podobnych przedsięwzięciach” oraz „możliwość wymiany doświadczeń z innymi uczestnikami”.

Pytania otwarte

Spośród zadanych pytań (wykaz w załączniku) w najbardziej wyczerpujący sposób uczestnicy odpowiedzieli na następujące:

- Co najbardziej podobało Ci się w programie wolontariatu?
- Czy uważasz, że w programie wolontariatu można by coś zmienić?
- Czy polecilibyś tego typu program znajomym?

Zdaniem uczestników najlepszą częścią programu były warsztaty projektowe, następnie możliwość działania, atmosfera i wspólna praca, poznanie ciekawych ludzi.

Ważnym elementem według ankietowanych był także fakt, że program został stworzony przez młodych ludzi. Docenili oni także dużą swobodę działania i dobrą komunikację (Facebook oraz e-mail).

Proponowane przez uczestników zmiany to przede wszystkim mniej dowolności w realizowanych projektach, większe natężenie pracy już od początku projektu, lepsze przygotowanie uczestników, większa integracja, lepsza organizacja spotkań oraz więcej konsultacji Tłocznia – grupa projektowa.

Na pytanie czy uczestnicy poleciliby tego typu program znajomym, większość uczestników odpowiedziała tak. Wymieniane powody to: waga zmian podejmowanych we własnym otoczeniu; uświadomienie uczestnikom, że także mogą ich dokonywać; wymyślanie projektów; poznawanie ludzi; dobry sposób spędzenia czasu. Dwie osoby udzieliły negatywnej odpowiedzi motywując ją złą organizacją programu oraz faktem, że korzyści były niewspółmierne do wysiłku.

Uwagi od animatorów grup

Z powodów nieznanymi organizatorom tylko jeden z animatorów odpowiedział na naszą prośbę o spotkanie ewaluacyjne. Możemy tylko domyślać się, że zawinił termin – wielu ludzi wyjeżdża na przełomie lipca i sierpnia na wakacje lub inne letnie projekty, seminaria.

Uwagi te nie odzwierciedlają sytuacji we wszystkich grupach, ale wskazują problemy, które najprawdopodobniej pojawiały się częściej niż tylko w tym jednym przypadku.

Najważniejsze wskazówki dotyczą dwóch kwestii – organizacyjnych oraz szkoleniowych. Jeśli chodzi o organizację to bezpośredni kontakt pomiędzy Tłoczną a animatorami powinien być częstszy, dodatkowo powinna istnieć baza informacji o spotkaniach, szkoleniach, warsztatach, które odbyła grupa. Byłoby to punktem odniesienia do dalszej pracy, ułatwiłoby animatorowi zadanie. Grupy projektowe powinny liczyć więcej niż 5 osób. Jeśli chodzi o szkolenia to powinny zostać wzbogacone o warsztaty z pisania pism urzędowych, technik prezentacji oraz działania zadaniowego. Problemem była także frekwencja wolontariuszy oraz brak ich samodzielności.

Wnioski końcowe

Jak wynika z wniosków ewaluacyjnych, odbioru społecznego oraz obserwacji organizatorów, program Miasto Zmian spełnił swoje podstawowe zadanie – umożliwił licealistom realizowanie projektów społecznych, które mają wymierny wpływ na społeczność lokalną – głównie w skali podwórka i dzielnicy. Zasadniczą zmianą jaka powinna zostać dokonana w programie jest rozłożenie go w czasie tak, aby możliwa była pełniejsza integracja pomiędzy członkami grup projektowych oraz na linii grupa – animator, animator – animator, grupa – organizatorzy, animator – organizatorzy. Jeśli chodzi o realizację założeń programu, dokonano tego w stopniu satysfakcjonującym, ale niepełnym. Nie udało się w niektórych przypadkach rozwinąć projektów tak aby nie były tylko jednorazowym wydarzeniem. Nie znaczy to, że nie miały one wpływu na społeczność lokalną. Na pewno dla części mieszkańców były zachętą do działania. Jednak w przyszłych edycjach programu należałoby zwrócić uwagę na taki dobór pomysłów, aby zgromadzony w czasie wydarzeń potencjał miał szansę być wykorzystany w przyszłości – tak jak to jest w przypadku projektów w Parku Picassa, na Żoliborzu, na Stalowej 14 oraz na podwórku pomiędzy ulicami Opoczyńską i Kielecką. Należy także zwrócić uwagę na lepsze wykorzystanie czasu w trakcie spotkań oraz ich usystematyzowanie. W przyszłości powinno zrezygnować się z części towarzyszących wydarzeń, które miały dawać praktyczną wiedzę. W miejsce tego powinna zostać rozszerzona oferta szkoleniowa. Nacisk powinien zostać położony na projekty lokalne, ze względu na fakt, że dla młodych ludzi są one wystarczająco absorbujące i atrakcyjne. Podsumowując, program Miasto Zmian pozwolił dostrzec i wykorzystać potencjał miejsc wskazanych przez wolontariuszy oraz okazał się skuteczną metodą angażowania młodych ludzi w życie społeczne i kulturalne Warszawy.

Załącznik do podsumowania programu Miasto Zmian (kwiecień-czerwiec 2011)

Wykaz pytań zawartych w ankiecie ewaluacyjnej

Pytania zamknięte

- Jak oceniasz organizację programu wolontariatu? [Profesjonalizm]
- Jak oceniasz organizację programu wolontariatu? [Atmosfera]
- Jak oceniasz organizację programu wolontariatu? [Zagospodarowanie czasu]
- Jak oceniasz organizację programu wolontariatu? [Narzędzia dydaktyczne]
- Jak oceniasz organizację programu wolontariatu? [Przygotowanie merytoryczne]
- Jak oceniasz wyposażenie miejsca, w którym odbywał się program wolontariatu? [Warunki w sali]
- Jak oceniasz wyposażenie miejsca, w którym odbywał się program wolontariatu? [Zagospodarowanie przestrzeni podczas warsztatów]
- Jak oceniasz wyposażenie miejsca, w którym odbywał się program wolontariatu? [Lokalizacja miejsca]
- Czy dzięki programowi wolontariatu...? [lepiej zapoznałeś/aś się z zasadami w pracy w grupie]
- Czy dzięki programowi wolontariatu...? [nabyłeś/aś przydatne umiejętności]
- Czy dzięki programowi wolontariatu...? [zostałeś/aś zachęcony/a do udziału w podobnych przedsięwzięciach]
- Czy dzięki programowi wolontariatu...? [nawiązałeś/aś ciekawe kontakty]
- Czy dzięki programowi wolontariatu...? [miałeś/aś okazję do wymienienia doświadczenia z innymi uczestnikami]

Pytania otwarte

- Co najbardziej podobało Ci się podczas programu wolontariatu?
- Czy polecilibyś/polecilibyś tego typu program wolontariatu swoim znajomym? Dlaczego?
- Czy warsztaty zachęciły Cię do podjęcia działań społecznych? Dlaczego?
- Czy uważasz, że w programie wolontariatu można by coś zmienić? Jeśli tak, to co i dlaczego?
- Czy byłbyś/byłabyś chętny/a do podjęcia współpracy z inicjatywą Tłocznia lub innymi młodzieżowymi inicjatywami? Dlaczego?
- Czy byłbyś/byłabyś zainteresowany/a wzięciem udziału w podobnym projekcie w przyszłości?
- Czy byłbyś/byłabyś gotowy/a przekazać zdobytą wiedzę uczestnikom podobnego projektu?

- Czy jesteś zadowolony/a z przydziału animatorki/animatora?
- Czy jesteś zadowolony/a z przydziału studenta/studentki? Jak oceniasz spójność i organizację w Waszej grupie?
- Jak oceniasz efekty pracy Twojej grupy?
- Czy uważasz, że wybór Placu Konstytucji, jako miejsca organizacji eventów, jest odpowiedni?
- Jak bardzo odpowiedni wydaje Ci się pomysł na ożywienie Placu Konstytucji?
- Czy jesteś zadowolony/a ze współpracy ze studentem/studentką wydziału architektury?
- Czy uważasz, że zorganizowane wydarzenia przyczyniły się do rewitalizacji Placu Konstytucji?
- Jeśli chcesz czymś jeszcze się podzielić...

Załącznik do podsumowania programu Miasto Zmian (kwiecień-czerwiec 2011)

Wstępna koncepcja wolontariatu ESK 2016 z 21.02.2011

1. Liczba uczestników

50 (w tym 10 liderów grup)

2. Założenia ogólne

- Program wolontariatu starań o tytuł ESK 2016 podzielony został na 3 etapy. Pierwszy z nich obejmuje etap szkolenia i początkowych działań. W czasie drugiego uczestnicy (pod nadzorem doświadczonych animatorów) wykorzystują zdobyte wcześniej umiejętności. Jednak zakres ich obowiązków i odpowiedzialności będzie ograniczony. W czasie trzeciego etapu uczestnicy będą mieli największe pole działania, dzięki czemu poznają praktyczne strony organizacji projektów oraz będą bezpośrednio kształtowali część programu kulturalnego starań o tytuł ESK.
- Oprócz szkoleń oraz wydarzeń organizowanych w InfoKulturze, zostanie zorganizowany cykl 3 imprez o roboczej nazwie „Trójdzielnia”. Projekt ten ma na celu otwarcie na kilka dni centrum kulturalno-artystycznego w częściach miasta gdzie nie dociera oferta warszawskich instytucji kultury i NGOs. Pierwsza odsłona projektu odbędzie się w III/IV tygodniu marca i zostanie zorganizowana przez członków Tłoczni przy wsparciu wolontariuszy ESK. Druga, zorganizowana w połowie kwietnia będzie przygotowana w większym stopniu przez wolontariuszy ESK – Tłocznia będzie pełniła rolę nadzorczą i koordynującą. Trzecia odsłona będzie miała miejsce w czasie Nocy Muzeów (proponowana nazwa to „Plac Konstytucji nie śpi!”) i zostanie zorganizowana głównie przez wolontariuszy ESK, którzy do tego czasu zdobędą niezbędne do obsługi takiego wydarzenia umiejętności. Tłocznia będzie pełniła rolę nadzorczą i doradczą.
- Trzecim blokiem obejmującym wolontariat ESK będzie stworzenie 10 lokalnych obszarów działań, które będą łączyły ze sobą kilka okolicznych szkół, instytucji kultury lub lokalnych stowarzyszeń. Dzięki tym działaniom (których główna część przypadnie na przełom maja i czerwca) możliwe będzie dotarcie z ofertą kulturalną do miejsc, które nie posiadają jej w rozbudowanym stopniu. Realizacja tego projektu umożliwi także integrację lokalnego środowiska oraz będzie okazją do pokazania specyfiki danego obszaru miasta. Każda z 10 grup będzie odpowiedzialna za jeden obszar (Plac Konstytucji wraz z okolicą mógłby być jednym z nich).

3. Etapy i formy współpracy

- Etap I

Na początku marca ogłoszony zostanie nabór do programu stażowego ESK 2016. Po zakończeniu rekrutacji uczestnicy wezmą udział w warsztatach na temat ESK 2016, zapoznają się z warszawską aplikacją oraz przejdą szkolenie z podstawowych umiejętności pracy w grupie projektowej. Spośród nich wyłonionych zostanie 10 liderów, którzy przejdą dodatkowy trening z zakresu zarządzania pracą grupy oraz animacji społeczności lokalnej. Czynnikiem integrującym uczestników będą wspólnie organizowane wydarzenia, w tym pierwsza część programu „Trójdzielnia”.

- Etap II

Kolejnym etapem będzie praca przy wydarzeniach mających miejsce w InfoKulturze oraz kolportaż materiałów informacyjnych. Oprócz tego uczestnicy rozpoczną prace koncepcyjne nad wydarzeniami, które odbędą się w ich lokalnych obszarach działań.

Wszystkie działania uczestników będą dokumentowane (zdjęcia, filmy) oraz umieszczane na stronie warszawa2016.pl oraz na portalu Facebook. Uczestnicy wezmą także udział w pracach nad drugim wydarzeniem „Trójdzielnia” – będą mieli bezpośredni wpływ na kształtowanie programu oraz wezmą udział w jego realizacji.

- Etap III

Ostatni etap prac obejmie ciąg dalszy działań podejmowanych poprzednio oraz przygotowania do bezpośredniej realizacji ostatniego wydarzenia Trójdzielnia – Plac Konstytucji nie śpi!. Miałoby ono odbyć się w ramach Nocy Muzeów. Założeniem projektu jest to aby szeroko rozumiana kultura pojawiła się w miejscach dotąd z nią nie kojarzonych – podwórkach domów, arkadach, pustych lokalach. Oprócz tego jednym z pomysłów jest namówienie właścicieli okolicznych lokali i instytucji aby pozostały otwarte całą noc i udostępniły część swojej przestrzeni na potrzeby artystów. Punktem głównym byłaby InfoKultura oraz skwer przed nią. Wydarzenie to byłoby w największym stopniu zrealizowane przez uczestników. III etap byłby także czasem wdrażania wcześniej wypracowanych koncepcji animacyjnych w ramach lokalnych obszarów działań. Jednym z nich byłby plac Konstytucji, na którym od Nocy Muzeów odbywałyby się cykliczne akcje animacyjne i artystyczne.